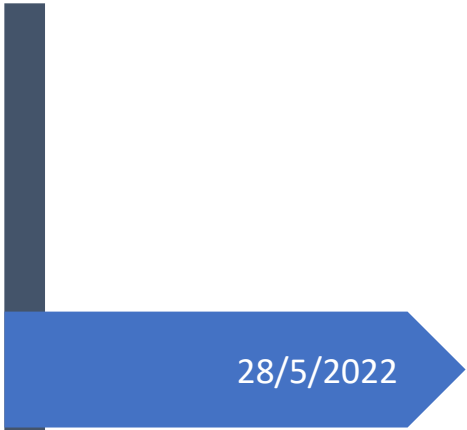

A dark blue vertical bar on the left side of the page. A blue arrow points to the right from the bar, containing the date.

28/5/2022

Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Προσχολική Αγωγή

Ένταξη, χρήση και αξιοποίηση των
ΤΠΕ στην προσχολική αγωγή

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	2
1.Εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών.....	3
2. Η χρησιμότητα και η αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση.....	3
2.1. Η ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία.....	4
2.2. Προϋποθέσεις ένταξης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση.....	5
3. Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας στο νηπιαγωγείο.....	5
Συμπέρασμα.....	9
Βιβλιογραφικές αναφορές.....	10
Ελληνόγλωσσες.....	10
Ξενόγλωσσες.....	11

Εισαγωγή

Στην παρούσα εργασία θα αναλυθεί η ένταξη, η χρήση και η αξιοποίηση της Τεχνολογίας, Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αρχικά θα γίνει προσπάθεια εννοιολογικής αποσαφήνισης του όρου ΤΠΕ και θα παρουσιαστούν οι λόγοι χρησιμότητας και αξιοποίησης τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Επιπλέον θα υπογραμμισθεί η ένταξή τους και οι προϋποθέσεις αυτής της ένταξης. Τέλος, θα γίνει λεπτομερής ανάλυση της ένταξής των ΤΠΕ στο νηπιαγωγείο βάσει του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών του νηπιαγωγείου (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) από το 2001 έως και σήμερα.

1.Εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών.

Με την εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου «Τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών» προκύπτει ότι *«οι σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες παρέχουν τη δυνατότητα για κωδικοποίηση, επεξεργασία, αποθήκευση, αναζήτηση, ανάκληση και μετάδοση της πληροφορίας σε ψηφιακή μορφή με τη χρήση υπολογιστών και δικτύων υπολογιστών»* (Τσιτοπούλου, 2021). Οι ΤΠΕ δηλαδή, επιτρέπουν την διάδοση πληροφοριών και την αλληλεπίδραση μεταξύ των ανθρώπων (Leach, Ahmed, Makalima & Power, 2005).

Στον παραπάνω ορισμό των ΤΠΕ αν το συγκεκριμενοποιήσουμε στα πλαίσια της εκπαιδευτικής πολιτικής, γίνεται αντιληπτό ότι οι ΤΠΕ μπορούν να χρησιμοποιηθούν με ποικίλους τρόπους, ώστε να υποστηρίξουν την εκπαιδευτική διαδικασία. Για παράδειγμα, η χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση μπορεί να λάβει τις εξής μορφές: ως αντικείμενο που άπτεται στη μάθηση για τις ΤΠΕ, ως επικουρικό μέσο, ως εργαλείο διδασχής και μάθησης και ως μέσο για την οργάνωση και τη διοίκηση στα σχολεία (Çavaş, Kislá, Karaoğlan, 2009).

Επομένως, οι ΤΠΕ αποτελούν βασικό πυρήνα της εκπαίδευσης και θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ισάξιο με την εκμάθηση της ανάγνωσης και της γραφής, προετοιμάζοντας τους μαθητές και τους εκπαιδευτικό προσωπικό, ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν στο γίνεσθαι των σύγχρονων κοινωνιών. Τέλος, είναι απαραίτητο να επισημανθεί ότι απαιτείται και αναμόρφωση του εκπαιδευτικού πλαισίου για την ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευσή, όπως η ύπαρξη κατάλληλης υλικοτεχνικής υποδομής και η επιμόρφωση των καθηγητών ως προς τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση που θα αναλυθεί περαιτέρω στις επόμενες ενότητες.

2. Η χρησιμότητα και η αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση

Είναι ευλογοφανές ότι οι σύγχρονες κοινωνίες πλέον είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ), γεγονός που τις επηρεάζει σε ποικίλους τομείς της κοινωνικής ζωής, όπως είναι η οικονομία αλλά και η εκπαίδευση (Ράπτης & Ράπτη, 2010). Επίσης, *«είναι γεγονός ότι αυτές οι νέες συνθήκες της Κοινωνίας της Γνώσης επιβάλλουν την ανάγκη αναμόρφωσης του εκπαιδευτικού συστήματος σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες ώστε αυτό να ανταποκρίνεται στις προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας»* (Ράπτης & Ράπτη, 2001, σελ.38).

Ωστόσο, παρά αυτή την άρρηκτη σύνδεση της κοινωνίας με την τεχνολογία επικρατεί τεχνολογικός αναλφαβητισμός και οι εκπαιδευτικές πρακτικές είναι ακόμη σε πρώιμο στάδιο (Τσολακίδης & Φωκίδης, 2018). Παρότι η ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία είχε περισσότερο υποστηρικτές παρά αρνητές (Postholm, 2007; Μπίκος & Τζιφόπουλος, 2011), αυτή η καθυστέρηση αποδίδεται στην έλλειψη οργανωτικού σχεδιασμού της πολιτείας και στην αναμόρφωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Επιπλέον, λόγος γίνεται πλέον και στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών τόσο για τον τρόπο προσέγγισης των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία όσο και για τα πλεονεκτήματα της χρήσης και της αξιοποίησης των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αρχικά η χρήση των ΤΠΕ συμβάλλει, ώστε να γίνει περισσότερο ελκυστική και αλληλεπιδραστική η εκπαιδευτική διαδικασία (Ράπτης & Ράπτη 2007 σ.σ. 102-104, Σολωμονίδου 2006 σ.σ. 38-39, Κόμης 2004σελ.88). Επικρατεί το μαθητοκεντρικό πλαίσιο περιορίζοντας το δασκαλοκεντρικό μοντέλο που κυριαρχεί μέσα στα πλαίσια μιας παραδοσιακής διδασκαλίας (Fu, 2013). Επίσης, ενισχύεται η συνεργατική μάθηση, αποκτούνται νέες δεξιότητες και επιτυγχάνεται η κάλυψη των μαθησιακών αναγκών (Leach, Ahmed, Makalima & Power, 2005). Τέλος, σημαντική αναφορά αποτελεί ότι μέσα από τη χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία δίνεται η δυνατότητα πρόσβασης σε μεγάλο όγκο πληροφοριών και δεδομένων (Castro Sanchez & Aleman, 2011).

2.1. Η ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία

Η δεκαετία του 1970 αποτέλεσε ορόσημο ως προς την εμφάνισή των ΤΠΕ σε διεθνές επίπεδο (Κυρίδης, Δρόσος, Ντίνας, 2005). Στη χώρα μας η ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση ξεκίνησε περίπου την ίδια δεκαετία μόνο για την ανώτατη εκπαίδευση και το 1980 εντάχθηκε και στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Μέχρι και το 1990 οι ΤΠΕ δεν είχαν καθιερωθεί στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Κατά τη Καραγιάννη (2002) το 2001 ήταν η πρώτη νομοθετικά κατοχυρωμένη ένταξη της πληροφορικής και των ΤΠΕ στην προσχολική αγωγή από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Τα μοντέλα ένταξης των ΤΠΕ που εφαρμόστηκαν ήταν 3. Στο πρώτο και επονομαζόμενο Τεχνοκρατικό μοντέλο ή κάθετη προσέγγιση (Μακράκης, 2000) οι ΤΠΕ αντιμετωπίζονται ως αυτοτελές γνωστικό αντικείμενο και επικεντρώνονται στο τεχνολογικό αλφαβητισμό καθώς στοχεύουν στην εκμάθηση της λειτουργίας των υπολογιστών. Το δεύτερο, «ολοκληρωμένο ή ολιστικό μοντέλο ή οριζόντια προσέγγιση» οι ΤΠΕ δεν αποτελούν ξεχωριστό γνωστικό αντικείμενο όπως στο πρώτο μοντέλο αλλά εντάσσονται ολοκληρωτικά στο πρόγραμμα σπουδών. Έτσι

προωθείται η διαθεματική προσέγγιση της μάθησης και η συνεργατική διδασκαλία. Το τελευταίο μοντέλο, «Πραγματολογική ή εφικτή ή μεικτή προσέγγιση» συνδυάζει τα δύο προηγούμενα. Οι ΤΠΕ διδάσκονται ως αυτοτελές μάθημα για την εκμάθηση γνώσεων πληροφορικής ενώ παράλληλα αποτελούν και εργαλείο στήριξης στα λοιπά μαθήματα. (Κόμης, 2004). Κατά τους Γιαβρίμης κ.α.(2010) το εκπαιδευτικό προσωπικό είναι εκείνο που θα επιλέξει τι είδους μέθοδο διδασκαλίας θα εφαρμόσει και πως θα αξιοποιήσει τις ΤΠΕ.

2.2. Προϋποθέσεις ένταξης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση

Δεν αρκεί μόνο η νομοθετική κατοχύρωση ως προς την ένταξη και αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία αλλά υπάρχουν και ορισμένες προϋποθέσεις. Αρχικά, κύριο μέλημα για την ένταξη των ΤΠΕ αποτελεί η αποδοχή τους ως προς τη χρησιμότητά τους και ως εργαλεία που μπορούν να συμβάλλουν στην μαθησιακή διαδικασία από το εκπαιδευτικό προσωπικό (Veen, 1993). Αφότου πραγματωθεί η αποδοχή επόμενο βήμα είναι η κατάρτιση και η επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού (Λαφατζή, 2005). Ταυτόχρονα, απαιτείται επανασχεδιασμός των αναλυτικών προγραμμάτων, βασισμένος και στη χρήση των Νέων Τεχνολογιών εκπαιδευτική έρευνα, ως απαραίτητο εργαλείο για την οικοδόμηση της γνώσης. (Βοσνιάδου, 2006). Επιπρόσθετα, κρίνεται αναγκαία η ύπαρξη κατάλληλης υλικοτεχνικής υποδομής σε κάθε σχολικό ίδρυμα. Τέλος, ο τεχνολογικός εξοπλισμός και τα εκπαιδευτικά λογισμικά και προγράμματα που χρησιμοποιούνται είναι απαραίτητο να ανανεώνονται διαρκώς, συμβαδίζοντας με την τεχνολογική εξέλιξη της εποχής.

3. Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας στο νηπιαγωγείο

Όπως επισημάνθηκε και στις προηγούμενες ενότητες η ένταξη και η αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι απαραίτητες σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Η απαρχή τους οφείλει να είναι το νηπιαγωγείο, καθώς είναι η πρώτη βαθμίδα εκπαίδευσης στην οποία χτίζονται οι βάσεις για τη μετέπειτα εκπαιδευτική και κοινωνική πορεία των μαθητών. Ωστόσο, είναι απαραίτητο να διευκρινιστεί ότι η τυπική παρουσία ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή στις γωνίες του νηπιαγωγείου καθώς επίσης, και η εξάσκηση των παιδιών να περιορίζεται καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους επίσης σε τυπικές λειτουργίες στον υπολογιστή όπως, είναι δηλαδή η χρήση του ποντικιού και η είσοδος στο διαδίκτυο δεν αποτελούν τον αρωγό στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων των μαθητών ούτε εμπλουτίζουν ουσιαστικά την εκπαιδευτική διαδικασία.

Γι' αυτό κρίνεται σημαντικό οι παιδαγωγοί να εντάσσουν με τέτοιο τρόπο τις ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία ώστε να αποτελούν εργαλεία εκμάθησης δεξιοτήτων των παιδιών. Επειδή η προσέγγιση επικεντρώνεται στο νηπιαγωγείο η χρήση των ΤΠΕ είναι αναγκαίο να μετατρέπει τη μάθηση σε παιχνίδι, γι' αυτό υπάρχουν και αντίστοιχα λογισμικά εκπαιδευτικού χαρακτήρα που προσανατολίζονται σε αυτή την ηλικιακή βαθμίδα των παιδιών. Ωστόσο, η επιλογή τους και η χρήση τους πρέπει να βασίζεται στις αρχές που καταγράφονται στο Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου. Θα ακολουθήσει συγκριτική προσέγγιση του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) για το νηπιαγωγείο με χρονολογική σειρά.

Σύμφωνα με το Δ.Ε.Π.Π.Σ. του 2002 η εισαγωγή της πληροφορικής στο νηπιαγωγείο αρχικά, στοχεύει στην εξοικείωση των μαθητών με τις απλές και βασικές λειτουργίες του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Ο επόμενος στόχος σχετίζεται με την απόκτηση στοιχειωδών δεξιοτήτων ως προς το χειρισμό του υπολογιστή και την ασφαλή πλοήγησή τους στο διαδίκτυο. Επιπλέον, στη στοχοθεσία του Δ.Ε.Π.Π.Σ. του 2002 αναφέρεται η διαθεματική προσέγγιση των γνωστικών αντικειμένων, η συνεργατική μάθηση και η μάθηση με πολυαισθητηριακό τρόπο με στόχο την προσωπική ανάπτυξη των παιδιών, την κοινωνικοποίηση και την εξέλιξη γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων. Επιπροσθέτως, ο ηλεκτρονικός υπολογιστής συμβάλλει στην ανάπτυξη της αυτονομίας των μαθητών μέσα από τη λήψη πρωτοβουλιών και την επίλυση προβλημάτων, εξάσκηση της λεπτής κινητικότητας, την ενίσχυση της παρατηρητικότητάς και στην κατανόηση αιτίου-αποτελέσματος. Σημαντική αναφορά αποτελεί επίσης, ο ενισχυτικός ρόλος των παιδαγωγών και η δυνατότητα αξιοποίησης ποικίλων πληροφοριών που να στηρίζουν περαιτέρω τις δραστηριότητες που λαμβάνουν μέρος στη αίθουσα. Επιπλέον είναι αναντίρρητο ότι με την εισαγωγή του ηλεκτρονικού υπολογιστή η διδασκαλία εμπλουτίζεται και διευκολύνεται, προσφέροντας στο παιδί ευκαιρίες για πειραματισμό και παιγνιώδη προσέγγιση των δραστηριοτήτων και κατανόηση των αναγκών της σύγχρονης κοινωνίας.

Σύμφωνα με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το νηπιαγωγείο του 2011, στόχος των ΤΠΕ είναι οι μαθητές να είναι σε θέση να αναζητούν οργανώνουν, διαχειρίζονται τις πληροφορίες, να κατανοούν τη σπουδαιότητα και το ρόλο που επιτελεί η τεχνολογία για το σύγχρονο άνθρωπο, να πειραματίζονται, να συνεργάζονται και να επικοινωνούν και προπάντων να επιδιώκεται η προσωπική τους έκφραση και δημιουργία. Εντάσσοντας λοιπόν τις ΤΠΕ στις καθημερινές δραστηριότητες του νηπιαγωγείου, τα παιδιά εξοικειώνονται με τον υπολογιστή, είναι γνώστες των λειτουργιών του, μαθαίνουν να χειρίζονται τα

εκπαιδευτικά λογισμικά και να πλοηγούνται με ασφάλεια στο διαδίκτυο, αποκτούν πολλαπλούς τρόπους έκφρασης και επικοινωνίας και επίσης αρχίζουν να μυούνται στον τεχνολογικό γραμματισμό.

Στον συγκεκριμένο οδηγό σπουδών επίσης, αναφέρεται και η σπουδαιότητα ως προς την ένταξη των ΤΠΕ στην προσχολική εκπαίδευση. Συγκεκριμένα τονίζεται ότι ο τεχνολογικός εγγραμματισμός είναι απαραίτητος για την κατανόηση των σύγχρονων κοινωνιών, την ανάπτυξη των αντίστοιχων δεξιοτήτων του ψηφιακού κόσμου και παράλληλα την προσωπική ανάπτυξη των παιδιών. Επιπλέον στο συγκεκριμένο οδηγό σπουδών γίνεται αναφορά για τη δομή της μαθησιακής περιοχής των ΤΠΕ στην οποία περιλαμβάνονται οι εξής άξονες: γνωρίζω τις ΤΠΕ και δημιουργώ κατά τον οποίο τα παιδιά μαθαίνουν τη διαχείριση των ψηφιακών μέσω, τον τρόπο οργάνωσης και διαχείρισης των πληροφοριών και την προσωπική τους έκφραση με ποικίλους τρόπους. Ο δεύτερος άξονας «επικοινωνώ και συνεργάζομαι με ΤΠΕ» περιλαμβάνει την αλληλοεπικοινωνία, αλληλοσυνεργασία και αλληλοεπίδραση στις δραστηριότητές τους μέσα από τη χρήση των ΤΠΕ. Ο τρίτος άξονας «Διερευνώ, πειραματίζομαι, ανακαλύπτω και λύνω προβλήματα με τις ΤΠΕ» περιλαμβάνει την αναζήτηση και τον πειραματισμό ποικίλων θεματικών όλων των γνωστικών αντικειμένων μέσα από τη χρήση των ΤΠΕ με σκοπό πέρα από τη γνώση και την καλλιέργεια κριτικής σκέψης και επίλυσης προβλημάτων. Επόμενος θεματικός άξονας είναι «Οι ΤΠΕ στην κοινωνία και τον πολιτισμό» τα παιδιά εξασκούνται στην ασφαλή χρήση και ταυτόχρονα πλοήγηση στα ψηφιακά εργαλεία και το διαδίκτυο αντίστοιχα κατανοώντας παράλληλα τη σπουδαιότητα των ψηφιακών εργαλείων για την κοινωνία και τον πολιτισμό.

Αυτό που πρέπει να υπογραμμισθεί είναι ότι η ΤΠΕ στο νηπιαγωγείο δεν πρέπει να αποτελούν αυτοσκοπό ως προς τη χρήση τους αλλά να λειτουργούν επικουρικά με τις άλλες περιοχές προσφέροντας στα παιδιά διαθεματική προσέγγιση των γνωστικών αντικειμένων παράλληλα με μια ελκυστικότερη και ευχάριστη διδασκαλία αυτών. Σημαντικό ρόλο επίσης κατέχει και ο παιδαγωγός καθώς θα πρέπει να λειτουργεί διαμεσολαβητικά καθοδηγώντας, υποστηρίζοντας και ενθαρρύνοντας τα παιδιά ως προς την εκμάθηση και μετέπειτα στη χρήση των ψηφιακών εργαλείων είτε ομαδικά είτε ατομικά. Τέλος, αυτό που επισημαίνει στον οδηγό σπουδών είναι ότι τα ψηφιακά εργαλεία πέρα από μέσο στην εκπαιδευτική διαδικασία μπορούν να αποτελέσουν και μέσον για την αξιολόγηση των παιδιών.

Το επόμενο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το νηπιαγωγείο εκδόθηκε και δημοσιεύθηκε το 2014. Η αναφορά για τις ΤΠΕ στο συγκεκριμένο οδηγό σπουδών αρχίζει με τους σκοπούς που επιτελούν τα ψηφιακά εργαλεία όπως η έκφραση των παιδιών, το παιχνίδι, η συνεργασία, η επικοινωνία και

η αναζήτηση πληροφοριών και η ορθή χρήση των ΤΠΕ. Επιπλέον, τονίζεται η αξία του ψηφιακού γραμματισμού για τα παιδιά καθώς μαθαίνουν στάσεις, αξίες, δεξιότητες και γνώσεις τεχνολογικού υποβάθρου ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες της σημερινής εποχής. Μέσα από τη χρήση των ΤΠΕ οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να αποκτούν μαθησιακές εμπειρίες και ενδιαφέροντα που σχετίζονται με την καθημερινότητα αναπτύσσοντας σταδιακά τις νοητικές λειτουργίες και την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους. Και στο συγκεκριμένο οδηγό σπουδών αναφέρονται οι άξονες των ΤΠΕ που είναι ίδιοι με εκείνους που αναφέρονται στον οδηγό σπουδών του 2011. Επίσης, τονίζεται ότι οι ΤΠΕ δεν αποτελούν αυτοσκοπό στο νηπιαγωγείο αλλά λειτουργούν σε σχέση με τις λοιπές μαθησιακές περιοχές και επιλέγονται από τους παιδαγωγούς όταν εκείνοι κρίνουν ότι μια δραστηριότητα θα γίνει περισσότερο αποτελεσματική με τη χρήση των ΤΠΕ, θα ενισχύσει τις ικανότητες των παιδιών και προπάντων είναι απαραίτητο να βασίζεται στις εμπειρίες και γνώσεις των παιδιών. Επίσης αναφέρεται και η δυνατότητα χρήσης των ΤΠΕ και από τους ίδιους τους μαθητές. Σημαντική αναφορά αποτελεί η χρήση των ΤΠΕ σε συνδυασμό με δραστηριότητες που προκύπτουν από την καθημερινότητα γιατί είναι ένας τρόπος οι μαθητές να οργανώσουν τις γνώσεις τους. Τέλος, υποστηρίζεται και η συνεργασία με τους γονείς.

Το πιο πρόσφατο Δ.Ε.Π.Π.Σ. δημοσιεύθηκε το 2022 . Και στο συγκεκριμένο οδηγό γίνεται αναφορά στην ανάγκη εκμάθησης τεχνολογικού-ψηφιακού εγγραμματισμού και της εργαλειακής ένταξης των ΤΠΕ σε όλα τα πεδία μάθησης ώστε τα παιδιά να είναι ικανά να ανταπεξέλθουν στις καθημερινές ανάγκες τις σύγχρονης εποχής. Προσδιορίζονται επίσης, οι 3 θεματικές ενότητες που διορθώνουν τις ΤΠΕ και οι οποίες είναι *«Γνωριμία και Επικοινωνία με τις ΤΠΕ»* στοχεύοντας στο να μάθουν τα παιδιά τα βασικά χαρακτηριστικά των ΤΠΕ, να κατανοήσουν τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και να εξοικειωθούν με τα ψηφιακά εργαλεία. Η δεύτερη ενότητα είναι *«Ανακάλυψη, Προγραμματισμός και Ψηφιακό Παιχνίδι»* μέσα από την οποία επιδιώκεται η καθοδήγησή των μαθητών με λογισμικά κλειστού τύπου, για παράδειγμα παιχνίδια στα οποία είναι προγραμματισμένα να εκτελούν κινήσεις μπρος-πίσω, η ανακάλυψη λογισμικών ανοιχτού τύπου, η επίλυση των προβλημάτων με λογισμικά ειδικών κατηγοριών εξοικείωση με τον προγραμματισμό με προγραμματισμένα παιχνίδια όπως, για παράδειγμα να παίζουν, σχεδιάζουν και δημιουργούν παιχνίδια ψηφιακά ή απλούς αλγόριθμους για να λύσουν προβλήματα, και σχεδίαση ρομποτικών περιβαλλόντων. Επόμενη ενότητα είναι η *«Επεξεργασία της Πληροφορίας και Ψηφιακή Δημιουργία»* μέσω της οποίας επιδιώκεται η χρήση ψηφιακών εργαλείων και η ορθή διαχείριση, επεξεργασία και έκφραση των πληροφοριών αξιοποιώντας το ψηφιακό περιβάλλον για παράδειγμα

να μετατρέπουν ένα απλό κείμενο σε ψηφιακό πολυμεσικό. Είναι απαραίτητο να επισημανθεί ότι αυτό που σκιαγραφείται στο συγκεκριμένο οδηγό είναι ότι τα ψηφιακά εργαλεία μπορούν να ανταποκριθούν στις ιδιαίτερες ανάγκες και χαρακτηριστικά παιδιών δημιουργώντας προοπτικές εκμάθησης γνώσεων με ένα διαφορετικό τρόπο.

Συμπέρασμα

Συμπερασματικά, η μεταβολή των κοινωνιών έθεσε επί τάπητος την ανάγκη αναβάθμισης του εκπαιδευτικού συστήματος. Η ένταξη και η αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι αναγκαία, ώστε τα παιδιά να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας. Είναι σημαντικό ότι μέσα από την ανάλυση του Διαθεματικού Προγράμματος Σπουδών στο νηπιαγωγείο προκύπτει, ότι υπάρχει αναδιάρθρωση με το πέρας των ετών και των στόχων και των μεθόδων αξιοποίησης των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία που ακολουθεί τα πρότυπα της σύγχρονης εποχής. Επίσης, σημαντική αναφορά αποτελεί ότι δεν προωθείται η ένταξη και η χρήση των ΤΠΕ ως αυτοτελές μάθημα αλλά λειτουργούν παράλληλα με τα λοιπά μαθήματα. Επιπλέον, η χρήση των ΤΠΕ προτείνεται στα πλαίσια των καθημερινών δραστηριοτήτων ώστε η γνώση να αφομοιώνεται περισσότερο. Τέλος, μέσα από την ένταξη των ΤΠΕ επιτυγχάνεται η ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών και όχι μόνο η εκμάθηση του τεχνολογικού-ψηφιακού γραμματισμού.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ελληνόγλωσσες

Βοσνιάδου, Σ. (2006). *Παιδιά, σχολεία και υπολογιστές*. Αθήνα: Gutenberg.

Γιαβρίμης, Π, Παπάνης, Ε, Νεοφώτιστος, Β, Βαλκάνος, Ε. (2010). Απόψεις εκπαιδευτικών για την εφαρμογή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Α. Τζιμογιάννης (Επιμ.), πρακτικά εργασιών 7ου Πανελλήνιου συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή «*Οι ΤΠΕ στην εκπαίδευση*», τόμος ΙΙ, σ. 633-640. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Κόρινθος, 23-26 Σεπτεμβρίου 2010. Διαθέσιμο :[HTTP://KORINTHOS.UOP.GR/~HCICTE10/PROCEEDINGS/23.PDF](http://KORINTHOS.UOP.GR/~HCICTE10/PROCEEDINGS/23.PDF)

Καραγιάννη, Ε. (2002). Η χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών στη διδασκαλία της αγγλικής ως ξένης γλώσσας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ΣΕΛ 357-362). Στο Α. Δημητρακοπούλου (ΕΠ.). *Οι ΤΠΕ στην εκπαίδευση*, Β. Αθήνα: Καστανιώτης.

Κόμης, Ι. Β. (2004). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των τεχνολογιών πληροφορίας και των επικοινωνιών*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Κυρίδης, Α., Ντίνας, Κ., & Δρόσος, Β. (2003). *Η πληροφοριακή-επικοινωνιακή τεχνολογία στην προσχολική και πρωτοσχολική εκπαίδευση* (No. ΙΚΕΕBOOK-2014-284). Gutenberg.

Λαφατζή, Ι. (2005). *Νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη Α.Ε.

Μακράκης, Β. (2000). *Υπερμέσα στην Εκπαίδευση. Μια κοινωνικο-εποικοδομιστική προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.

Μπίκος, Κ., & Τζιφόπουλος, Μ. (2011). Εκπαιδευτικοί και ΤΠΕ: διευκολυντές και εμπόδια στη χρήση ψηφιακών εφαρμογών στη σχολική τάξη. Στο 2ο πανελλήνιο συνέδριο: "Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία" ΕΤΠΕ. Πάτρα, 28-30.

Ράπτης, Α., & Ράπτη, Α. (2001). *Μάθηση και Διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας: Παιδαγωγικές Δραστηριότητες*. Τόμος Β' . Αθήνα: Αριστοτέλης Ράπτης.

Ράπτης, Α., & Ράπτη, Α. (2001). *Μάθηση και Διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας*. Αθήνα: Αριστοτέλης Ράπτης

Ραπτής, Α., & Ράπτη, Α., (2007). *Μάθηση και Διδασκαλία στην εποχή της Πληροφορίας: Ολιστική Προσέγγιση*. Τόμος Α. Αθήνα: Αριστοτέλης Ράπτης.

Σολομωνίδου, Χ. (2006). *Νέες τάσεις στην εκπαιδευτική τεχνολογία. Εποικοδομητισμός και σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμια

Τσιτοπούλου, Β. (2021). *Νέες τεχνολογίες και περιβαλλοντική εκπαίδευση: εκπαίδευση για την αιεφόρο ανάπτυξη στην προσχολική αγωγή*.

Τσολακίδης, Κ., & Φωκίδης, Ε. (2018). Η εξέλιξη της τεχνολογίας, νέες απόψεις και δεξιότητες για την εκπαίδευση. *Στο Εκπαίδευση με τη χρήση νέων τεχνολογιών II Νέα μάθηση*; (σ.40-52) ΑΘΗΝΑ:ΓΡΗΓΟΡΗ

ΥΠΕΠΘ-ΠΙ (2002). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών για το Νηπιαγωγείο και Προγράμματα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Δραστηριοτήτων. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

ΥΠΕΠΘ-ΠΙ (2011). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών για το Νηπιαγωγείο. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

ΥΠΕΠΘ-ΠΙ (2014). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών για το Νηπιαγωγείο. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

ΥΠΕΠΘ-ΠΙ (2022). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών για το Νηπιαγωγείο. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Ξενόγλωσσες

Çavaş, P, Kislá, T, Karaođlan, B. (2009). A study on science teachers' attitudes toward information and communication technologies in education. *Turkish Online Journal Of Educational Technology*. 8, (2), 20-32.

Fu, J. (2013). Complexity of ICT in education: A critical literature review and its implications. *International Journal of education and Development using ICT*,9(1), 112-125.

Leach, J., Ahmed, A., Makalima, S., & Power, T. (2005). *Deep impact: an investigation of the use of information and communication technologies for teacher education in the global south*. London: dfid.

Postholm, M. B. (2007). The advantages and disadvantages of using ICT as a mediating artefact in classrooms compared to alternative tools. *Teachers and Teaching: theory and practice*, 13(6), 587-599.

Sanchez, J. J. C., & Alemán, E. C. (2011). Teachers' opinion survey on the use of ICT tools to support attendance-based teaching. *Computers & Education*, 56(3), 911-915.

Veen, W. (1993). How teachers use computers in instructional practice: four case studies in a dutch secondary school, *computers and education*, 21 (1-2), PP. 1-8.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΠΑΙΔΙΚΗ
ΗΛΙΚΙΑ

«ΟΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΓΑΤΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ Α.Μ. 516

Επιβλέπουσα καθηγήτρια:

Τσιάρα Ευθυμία.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1) Εισαγωγή στις ΤΠΕ στην προσχολική αγωγή.....	3
1.1 Η χρησιμότητα και η αξιολόγηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση.....	3
1.2 Ορισμοί των ΤΠΕ.....	3
1.3 Ένταξη των ΤΠΕ στην προσχολική αγωγή.....	4
2) Απόψεις και προσδοκίες γύρω από τις ΤΠΕ στην προσχολική ηλικία.....	5
2.1 Ποιά είναι η κατάλληλη ηλικία ενασχόλησης με ΤΠΕ.....	5
2.2 Η διαμάχη για την χρήση των ΤΠΕ στις μικρές ηλικίες.....	6
2.3 Επιχειρήματα υπέρ των ΤΠΕ.....	7
2.4 Επιχειρήματα κατά των ΤΠΕ.....	7
2.5 Παράγοντες που επηρεάζουν την επιτυχή ενσωμάτωση των ΤΠΕ.....	8
3) Εκπαιδευτικό λογισμικό προσχολικής ηλικίας.....	8
3.1 Ορισμός εκπαιδευτικού λογισμικού.....	8
3.2 Είδη εκπαιδευτικού λογισμικού.....	9
3.3 Χαρακτηριστικά εκπαιδευτικού λογισμικού.....	9
3.4 Προϋποθέσεις για τη χρήση των ΤΠΕ και εκπαιδευτικά λογισμικά στην προσχολική αγωγή.....	10
3.5 Ο ρόλος του παιδαγωγού σε μια τάξη με Η\Υ.....	11
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	13

1. Εισαγωγή στις ΤΠΕ στην προσχολική αγωγή.

1.1. Η χρησιμότητα και η αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση.

Τα τελευταία χρόνια, οι ΤΠΕ αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της καθημερινότητας των ανθρώπων και γι' αυτό το λόγο δεν θα μπορούσαν να λείπουν από την προσχολική εκπαίδευση. Οι ΤΠΕ μπορούν να οριστούν ως οτιδήποτε επιτρέπει τη διακίνηση πληροφοριών, την επικοινωνία και την επίδραση στο περιβάλλον με τη χρήση ηλεκτρονικού ή ψηφιακού μηχανολογικού εξοπλισμού. Η χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση και συγκεκριμένα στην προσχολική αγωγή είναι ιδιαίτερα σημαντικός για τρεις βασικούς λόγους, οι οποίοι θα αναλυθούν στη συνέχεια.

Ο πρώτος λόγος αφορά τη διαδεδομένη ποιότητα των ΤΠΕ, η οποία επηρεάζει κυρίως τους παιδαγωγούς της πρώιμης παιδικής ηλικίας, τους φροντιστές και μέλη της οικογένειας αλλά και τα διάφορα εξωτερικά περιβάλλοντα (κοινωνικά και φυσικά), που αλληλεπιδρούν με τη εκμάθηση των νηπίων. Δεύτερον, οι ΤΠΕ εμφανίζουν καινοτόμες ευκαιρίες της παιδαγωγικής πρακτικής, όπως η παιδική μάθηση και η εμπειρία του παιχνιδιού, η ανάπτυξη των σχέσεων, η διάδραση ανάμεσα στους παιδικούς σταθμούς, στους γονείς και άλλων ανθρώπων που συμμετέχουν. Τρίτον, υπάρχει παγκόσμια υποστήριξη σε όλο τον εκπαιδευτικό τομέα για την ανάπτυξη και ενσωμάτωση των ΤΠΕ. Οι ΤΠΕ που συνδυάζουν ένα μεγάλο μέρος από τις διαθέσιμες τεχνολογίες, θεωρούνται ως το ισχυρότερο εργαλείο στα χέρια του παιδαγωγού αλλά και των μαθητών για την υποστήριξη της διδακτικής διαδικασίας. Η ουσιαστική συνεισφορά των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία προκύπτει έμμεσα, μέσω της παιδαγωγικής αξιοποίησης τους. Αυτή είναι απαραίτητο να συμπεριλαμβάνει διαδικασίες για την ενεργό συμμετοχή μαθητή, διαδικασίες δράσης-αντίδρασης μέσω αλληλεπιδραστικών δραστηριοτήτων. Η παιδαγωγική όμως αξιοποίηση των ΤΠΕ υλοποιείται στα πλαίσια της διδακτικής πράξης, η οποία εντάσσεται στο εκπαιδευτικό σύστημα.

1.2. Ορισμοί των ΤΠΕ.

- Οι ΤΠΕ ορίζονται από την Εταιρεία Πληροφορικής Τεχνολογίας της Αμερικής (ITAA), ως η «μελέτη, σχεδιασμός, ανάπτυξη, εφαρμογή υποστήριξη ή διαχείριση των πληροφοριακών συστημάτων που βασίζονται στην υπολογιστική τεχνολογία, και συγκεκριμένα στις εφαρμογές λογισμικού και του υλικού των Η/Υ»

- Η πληροφοριακή τεχνολογία έχει να κάνει με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών και με το λογισμικό που χρησιμοποιούν για να μετατρέψουν, να αποθηκεύσουν, να προστατέψουν, να επεξεργαστούν, να ανασύρουν αλλά και να επικοινωνήσουν τις πληροφορίες με ασφαλή τρόπο.
- Ο όρος αυτός στη στενή του έννοια αναφέρεται στη χρησιμοποίηση τεχνολογιών και τεχνικών συσκευών στη διδασκαλία και τη μάθηση. Με την ευρεία τους έννοια χρησιμοποιείται για να χαρακτηρίσει την ορθολογική χρήση μιας ή περισσότερων τεχνολογιών με σκοπό την απόκτηση ενός εκπαιδευτικού αποτελέσματος. Χαρακτηρίζει επίσης το λόγο, τις αξίες και τα υποτιθέμενα ή πραγματικά αποτελέσματα που αντιστοιχούν σ' αυτές τις πρακτικές. (Β. Κόμης, «Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των ΤΠΕ» 2004)
- Με τον όρο «χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική οργάνωση και διοίκηση» εννοούμε τη χρήση πληροφορικών εφαρμογών και συστημάτων για εξασφάλιση των καλύτερων προϋποθέσεων για τις διαδικασίες διδασκαλίας και μάθησης. (Nolan & Tatnall, 1995)

1.3. Ένταξη των ΤΠΕ στην προσχολική αγωγή.

Σήμερα, οι ΤΠΕ αποτελούν σημαντικές έννοιες σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Όσον αφορά την εκπαίδευση στην πρώιμη- προσχολική παιδική ηλικία περιλαμβάνουν διαφορετικούς τύπους υλικού και λογισμικού και φυσικά προσαρμοσμένους κατάλληλα στις ανάγκες των μικρών παιδιών. (Shan & Godiyal, 2004)

Οι ΤΠΕ περιλαμβάνουν ηλεκτρονικούς υπολογιστές (γραφείου, φορητούς και tablets), ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές και ψηφιακές βιντεοκάμερες, καθώς και λογισμικό και εργαλεία δημιουργικότητας και επικοινωνίας. Ακόμη, είναι συνδεδεμένοι στο διαδίκτυο, περιλαμβάνουν σταθερή και κινητή τηλεφωνία, διαδραστικά συστήματα επικοινωνίας τηλεδιασκέψεων.

Η επίσημη εκπαίδευση, θεωρεί ότι οι ΤΠΕ μπορούν να φέρουν την παιδεία περισσότερο στο επίκεντρο του παιδιού. Η επικέντρωση στο παιδί στην προσχολική εκπαίδευση εξαρτάται από τη χρήση του υπολογιστή ως μια από τις πολλές πιθανές δραστηριότητες που υπάρχουν στο ελεύθερο παιχνίδι, δηλαδή κατά τη διάρκεια του ελεύθερου παιχνιδιού τα παιδιά προσχολικής αγωγής να μπορούν να επιλέξουν πότε ή αν θέλουν να παίξουν με τον υπολογιστή.

Ωστόσο, υπάρχουν ενδείξεις ότι η χρήση ενός διαδραστικού πίνακα δεν οδηγεί απαραίτητα στην απόκτηση διαδραστικών ή βασισμένων σε παιχνίδι

μαθησιακών εμπειριών, καθώς όταν οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται από τον παιδαγωγό υπάρχει ο κίνδυνος μιας ακόμη εκπαιδευτικής μορφής του προγράμματος, ενώ όταν οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται μόνο ως ελεύθερη δραστηριότητα τα παιδιά τείνουν να απογοητεύονται και να προχωρούν γρήγορα σε μια άλλη δραστηριότητα.

Διάφοροι μελετητές δίνουν μια γενική εικόνα των δυνατοτήτων των ΤΠΕ ως προς τη χρήση τους από τα μικρά παιδιά. Αυτές οι δυνατότητες μπορούν να απარიθμηθούν σε κάποιες ευρείες κατηγορίες. Οι ΤΠΕ μπορούν:

1. Να προσθέσουν μια επιπλέον διάσταση στις παιδαγωγικές δραστηριότητες των παιδιών προσχολικής ηλικίας.
2. Να συμβάλουν τόσο στη γλωσσική ανάπτυξη όσο και στη μαθηματική σκέψη των μικρών παιδιών.
3. Να παρέχουν μοναδικές ευκαιρίες στη στήριξη των παιδιών με ειδικές ανάγκες μάθησης ή σε παιδιά από διαφορετικά πολιτισμικά ή γλωσσικά υπόβαθρα.
4. Να ενισχύσουν την μετέπειτα κοινωνική αλληλεπίδραση των μικρών παιδιών.

Ακόμη, σύμφωνα με μια άλλη κατηγοριοποίηση των μοντέλων ΤΠΕ στην εκπαίδευση, αυτά κατατάσσονται σε τρεις ομάδες(Σικώλα & Τσαμαδία, 2007):

- i. Στο τεχνοκρατικό μοντέλο,
- ii. Στο ολοκληρωμένο ή ολιστικό μοντέλο,
- iii. Στο πραγματολογικό μοντέλο (που συνδυάζει τα i και ii)

2. Απόψεις και προσδοκίες γύρω από τις ΤΠΕ στην προσχολική ηλικία.

2.1. Ποια είναι η κατάλληλη ηλικία ενασχόλησης με ΤΠΕ.

Σχετικά με το ερώτημα για το ποια είναι η κατάλληλη ηλικία ενασχόλησης με τις ΤΠΕ των μικρών παιδιών, δεν υπάρχει μια σαφής απάντηση, στην οποία να συγκλίνουν οι ερευνητές κι αυτό διότι υπάρχει μια διαμάχη για το ζήτημα αυτό, η οποία χωρίζει τους ειδικούς σε αυτούς που συμφωνούν και εκείνους που διαφωνούν με την ψηφιακή εκπαίδευση των νηπίων.

Η κυρίαρχουσα άποψη είναι ότι η χρήση ΤΠΕ δεν συνιστάται για παιδιά μικρότερα των 3 ετών, επειδή τα τεχνολογικά μέσα (υπολογιστής) δεν ταιριάζουν με τον τρόπο που μαθαίνουν τα μικρά παιδιά, δηλαδή μέσω τους

σώματός τους. Παιδιά άνω των 3 ετών βρίσκονται σε κατάλληλη ηλικία για να εξοικειωθούν με εκπαιδευτικά λογισμικά που βασίζονται στη διερεύνηση και στην ανακάλυψη. Η στοχοθεσία για τις ηλικίες 3-5 ετών θα πρέπει να παραμένει ανοικτή και ευέλικτη , ενώ ο ρόλος του/της παιδαγωγού να επικεντρώνεται στην δημιουργία προϋποθέσεων που θα διευκολύνουν τις διαδικασίες της διερεύνησης και της ανακάλυψης.(Καρύδης κ.α., 2003) Επιπλέον με τη σταδιακή ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων και του γραμματισμού των παιδιών, γίνεται δυνατή η πιο αυτόνομη χρήση του υπολογιστή από αυτά.

Προσοχή θα πρέπει να δοθεί και στη διάρκεια ενασχόλησης των μικρών παιδιών με τον υπολογιστή. Ερευνητές (Siraj-Blatchford 2006) αναφέρουν ότι τα παιδιά ηλικίας 3-4 ετών δεν θα πρέπει να ενθαρρύνονται να κάθονται μπροστά από έναν υπολογιστή περισσότερο από 10-20 λεπτά. Η Αμερικανική Ακαδημία Παιδιάτρων προτείνει ο συνολικός χρόνος έκθεσης σε οθόνη (τηλεόραση, υπολογιστή και ηλεκτρονικά παιχνίδια) να μην υπερβαίνει τις 2 ώρες ημερησίως.

2.2. Η διαμάχη για την χρήση των ΤΠΕ στις μικρές ηλικίες.

Η συζήτηση σχετικά με το να καταστούν οι ΤΠΕ αναπόσπαστο στοιχείο της εκπαίδευσης των παιδιών μικρής ηλικίας έχει οδηγήσει σε πόλωση των απόψεων. Μια ομάδα μελετητών υποστηρίζει την εισαγωγή των ΤΠΕ στα πρώτα χρόνια της παιδικής ηλικίας με την προϋπόθεση ότι διευκολύνει τη μάθηση και την ανάπτυξη, ενώ η αντίθετη ομάδα την απορρίπτει υπό την αρχή ότι οι ΤΠΕ στα πρώτα χρόνια την εμποδίζουν(Shah, Godiyal, 2004)

Υποστηρίζεται ότι η χρήση τους προσχολικά συνδέεται με (Shah, Godiyal, 2004):

- Επιβλαβείς σωματικές επιπτώσεις της παρατεταμένης χρήσης υπολογιστών από παιδιά.
- Αρνητικές επιπτώσεις στην κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών (όπως η προώθηση της αντικοινωνικής συμπεριφοράς, η απομόνωση ή η επιθετική συμπεριφορά).
- Αναπτυξιακές ανησυχίες(η χρήση του υπολογιστή μπορεί να επηρεάσει τη γνωστική ανάπτυξη των παιδιών).

Οι συγκεκριμένες ανησυχίες σχετικά με τις πιθανές βλάβες που μπορούν να προκαλέσουν τα μέσα των ΤΠΕ είναι (Shah & Godiyal,2004):

- Η έκθεση σε ακατάλληλο περιεχόμενο, όπως υλικό σεξουαλικής ή βίαιης φύσης με πολιτιστικά ή κοινωνικά στερεότυπα.
- Η χρήση του υπολογιστή μπορεί να μετατοπίσει άλλες σημαντικές δραστηριότητες μάθησης και παιχνιδιού.

2.3. *Επιχειρήματα υπέρ των ΤΠΕ.*

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά προσχολικής ηλικίας υπογραμμίζουν τη σημασία και το ρόλο της χρήσης των τεχνολογιών των πληροφοριών και επικοινωνιών σε αυτή τη πρώιμη φάση της εκπαίδευσης. Η χρήση υπολογιστών από τα παιδιά έχει πολλές θετικές πτυχές, όπως η ανάπτυξη της μνήμης, οι μέθοδοι μάθησης, οι δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων και η αίσθηση της ικανότητας και της αυτοπεποίθησης. Η αναπαραγωγή παιχνιδιών σε υπολογιστή μπορεί να ενθαρρύνει τη συναναστροφή με συνομηλίκους που έχουν παρόμοια ενδιαφέροντα καθώς και την επικοινωνία. Ακόμη, το Διαδίκτυο επιτρέπει γρήγορη πρόσβαση σε διάφορες πληροφορίες και ανταλλαγή εμπειριών.

Οι ΤΠΕ προσφέρουν νέες ευκαιρίες για την ενίσχυση πολλών πτυχών της πρακτικής εκπαίδευσης στην προσχολική εκπαίδευση:

- Την ευκαιρία να υποστηριχθεί και να ενισχυθεί η μάθηση και η εμπειρία των παιδιών προσχολικής ηλικίας.
- Ευκαιρίες υποστήριξης και ενίσχυσης των επαγγελματιών της προσχολικής διαπαιδαγώγησης και ανάπτυξης.
- Ευκαιρίες υποστήριξης και ενίσχυσης των σχέσεων και της επικοινωνίας μεταξύ των κέντρων παιδικής μέριμνας των γονέων και άλλων ατόμων που συνδέονται με τη προσχολική μέριμνα.

2.4. *Επιχειρήματα κατά των ΤΠΕ.*

Η καθιέρωση της χρήσης των ΤΠΕ ως εργαλείων εκπαίδευσης για παιδιά προσχολικής ηλικίας αποτέλεσε αντικείμενο έντονης διαφωνίας και προβληματισμού. Οι θέσεις των σκεπτικιστών αντικατοπτρίζονται κυρίως στην έκθεση Fool's Gold: a critical look at computers in childhood, στην οποία οι η/υ παρουσιάζονται ως επικίνδυνοι για την υγεία, τη δημιουργικότητα και την κοινωνικό-συναισθηματική ανάπτυξη και προτείνεται εστίαση στα ουσιαστικά της παιδικής ηλικίας, όπως στο παιχνίδι, το διάβασμα και τις εμπειρίες με τον φυσικό κόσμο.

Κάποια από τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται εναντίον της χρήσης ΗΥ από μικρά παιδιά είναι τα εξής: (Healy 1998, Cordes-Miller 2000, Cuban 2001)

- Τα παιδιά πρέπει να βρίσκονται σε συγκεκριμένο αναπτυξιακό στάδιο προτού χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά τον υπολογιστή. Ότι είναι καλό για μεγαλύτερα παιδιά και ενήλικες δεν είναι απαραίτητα καλό και για μικρά παιδιά.
- Η χρήση και η συνεχής ενασχόληση με τον ΗΥ μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα κοινωνικής συμπεριφοράς στα παιδιά προσχολικής ηλικίας.
- Ακόμη και το καλύτερο λογισμικό υστερεί σε σύγκριση με τα παραδοσιακά παιχνίδια(π.χ. κυβάρια ,υλικά καλλιτεχνίας.)
- Η απουσία σωματικής δραστηριότητας στερεί από τα παιδιά το παιχνίδι, τα πραγματικά βιώματα. Τα μικρά παιδιά χρειάζονται άμεσες εμπειρίες με τον φυσικό κόσμο παρά προσομοιώσεις σε υπολογιστή.
- Η αυτόνομη χρήση υπολογιστή είναι δύσκολη και απαιτείται σε κάποιο βαθμό η συμμετοχή του/της νηπιαγωγού.
- Οι έτοιμες εικόνες που παρέχουν οι ΤΠΕ εμποδίζουν τη δημιουργικότητα και τη φαντασία.

2.5. Παράγοντες που επηρεάζουν την επιτυχή ενσωμάτωση των ΤΠΕ.

Τα πιθανά εμπόδια στην ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην προσχολική εκπαίδευση μπορεί να είναι ίδια με αυτά των άλλων βαθμίδων εκπαίδευσης:

- Έλλειψη πρόσβασης σε κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή.
- Έλλειψη μοντέλων καλής πρακτικής με τις ΤΠΕ.
- Έλλειψη κινήτρου για εμπλοκή σε μάθηση μέσω των ΤΠΕ.
- Έλλειψη χρόνου από τους εκπαιδευτικούς για επιμόρφωση, διερεύνηση και προετοιμασία.
- Αρνητικές στάσεις προς τους Η/Υ στην εκπαίδευση.
- Αντίσταση από όσους νομίζουν ή φοβούνται ότι οι ΤΠΕ θα αποτύχουν να κοινωνικοποιήσουν τα μικρά παιδιά.
- Άγχος και χαμηλή αυτοπεποίθηση στη χρήση των ΤΠΕ.
- Το κόστος της διαθέσιμης τεχνολογίας, το κόστος αντικατάστασης των αναλώσιμων ή τυχόν αναξιόπιστος εξοπλισμός.
- Έλλειψη τεχνικής, διοικητικής και σχολικής υποστήριξης.
- Έλλειψη βοήθειας-υποστήριξης στον προσδιορισμό κατάλληλου εκπαιδευτικού λογισμικού.

3. Εκπαιδευτικό λογισμικό προσχολικής ηλικίας.

3.1. Ορισμός εκπαιδευτικού λογισμικού.

Η τεχνολογική εκπαίδευση με πληροφοριακό λογισμικό αναφέρεται σε μια σχεδιασμένη διαδικασία, η οποία περιλαμβάνει τη βελτίωση των δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων και της αυτοεκτίμησης των παιδιών προσχολικής ηλικίας με την κατανόηση και τη χρήση των διαθέσιμων τεχνολογικών μέσων.

Ο ορισμός της τεχνολογικής εκπαίδευσης που προσφέρουν τα λογισμικά καθώς και των προτύπων που τα χαρακτηρίζει ποικίλλει ανάλογα με την κουλτούρα και τις ανάγκες της κοινωνίας.

3.2. *Είδη εκπαιδευτικού λογισμικού.*

Πολυάριθμα προγράμματα πρώιμης παιδικής ηλικίας παγκοσμίως έχουν ενσωματώσει τις ΤΠΕ και το εκπαιδευτικό λογισμικό τους στις καθημερινές πρακτικές. Η πρόσφατη έρευνα υποστηρίζει ότι τα παιδιά σε νεαρή ηλικία παρουσιάζουν προηγμένες γνωστικές ικανότητες μέσω δραστηριοτήτων με βάση τον υπολογιστή καθώς αναπτύσσουν τη μνήμη τους, την προσοχή τους, τις δεξιότητες μέσα από τη μάθηση, τις γλωσσικές τους ικανότητες, τη μαθησιακή σκέψη τους, τη συγκέντρωσή τους και το κίνητρο μάθησης.

Ανάλογα με τον σκοπό που επιτελούν και το αποτέλεσμα που επιδιώκουν, ομαδοποιούνται και τα είδη του εκπαιδευτικού λογισμικού για μικρά παιδιά.

Οι ΤΠΕ κατατάσσονται στους ακόλουθους τομείς μάθησης:

- i. ΤΠΕ και γραμματική εκπαίδευση, γενική παιδεία
- ii. ΤΠΕ και μαθηματική κατανόηση,
- iii. ΤΠΕ και επιστήμη,
- iv. Δημιουργικότητα, επίλυση προβλημάτων και παιγνιακές χρήσεις της τεχνολογίας με προσομοιώσεις,
- v. Οπτική παιδεία και ζωγραφική,
- vi. Εκπαίδευση στα πολυμέσα και
- vii. Εκμάθηση της μουσικής.

3.3. *Χαρακτηριστικά εκπαιδευτικού λογισμικού.*

Το εκπαιδευτικό λογισμικό που απευθύνεται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας, έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σε σχέση με το λογισμικό γενικής χρήσης. Αυτό το λογισμικό βασίζεται κυρίως σε εικόνες, κινούμενα σχέδια, ήχο και την απουσία ή την ελάχιστη ύπαρξη κειμένων. Το εκπαιδευτικό λογισμικό για παιδιά προσχολικής ηλικίας πρέπει να δίνει προτεραιότητα στη διαδικασία και όχι στο προϊόν και να παρέχει ευκαιρίες για μάθηση και ενδογενή κίνητρα. Μια μεγάλη εκπαιδευτικού λογισμικού μεγάλης σημασίας είναι αυτή που χρησιμοποιείται για

την αξιολόγηση των προγενέστερων γνώσεων και ικανοτήτων του προσχολικού παιδιού σε συγκεκριμένο θέμα.

Τα κύρια χαρακτηριστικά των λογισμικών που σχετίζονται με τον παιδαγωγικό σχεδιασμό περιλαμβάνουν τον προσανατολισμό της διαδικασίας στην ανατροφοδότηση. Τα λογισμικά προγράμματα προσχολικής ηλικίας, επειδή προσφέρουν εκπαίδευση και ταυτόχρονα διασκέδαση κατά την πρώιμη παιδική ηλικία και βοηθούν τα μικρά παιδιά να αναπτύξουν μια σειρά δεξιοτήτων που τα καθιστούν έτοιμα να μάθουν για τον κόσμο γύρω τους, όταν ξεκινούν το σχολείο, θα πρέπει να έχουν τα ανάλογα χαρακτηριστικά ώστε να προάγουν:

- Τις κοινωνικές δεξιότητες: την ικανότητα τα μικρά παιδιά να συνειδητοποιούν και να αλληλεπιδρούν επιτυχώς με την ομάδα που αποτελείται και από άλλα παιδιά στη νηπιακή τάξη, καθώς και να σχετίζονται εύκολα με τους ενήλικες.
- Τις γλωσσικές δεξιότητες: την ικανότητα να διαθέτουν επαρκείς γλωσσικές δεξιότητες για να επωφεληθούν από τις εμπειρίες που διευκολύνουν τη γνωστική, εκπαιδευτική και κοινωνική τους ανάπτυξη.
- Τις εκτελεστικές ικανότητες: την ικανότητα να συγκρατούν και να χειρίζονται πληροφορίες, να προγραμματίζουν και να ρυθμίζουν τη συμπεριφορά, να επιλύουν προβλήματα και να είναι δημιουργικά.
- Τις συναισθηματικές ικανότητες αυτοελέγχου: την ικανότητα προσαρμογής της συμπεριφοράς τους ανάλογα με την κατάσταση, ο έλεγχος των παρορμήσεων και η μετατόπιση/ απόσπαση της προσοχής.
- Τις μαθησιακές δεξιότητες: την ικανότητα αναβολής της άμεσης ικανοποίησης για την επίτευξη μακροπρόθεσμων στόχων, τη διατήρηση της προσοχής, την επιμονή και τη συγκέντρωση.

3.4. Προϋποθέσεις για την χρήση των ΤΠΕ στην προσχολική αγωγή.

Οι βασικότερες προϋποθέσεις της αποτελεσματικής ένταξης των ΤΠΕ στη προσχολική ηλικία αναφέρονται αρχικά στην προσβασιμότητα στη τεχνολογία και στη καταλληλότητα του εκπαιδευτικού λογισμικού. Έπειτα, στην απαιτούμενη επιμόρφωση των παιδαγωγών για την αποδοτική διδασκαλία στην προσχολική τάξη καθώς και στην αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών ώστε να τις υποδεχθεί ομαλά. Εξίσου σημαντικά είναι και η ένταξη των ΗΥ

στην καθημερινότητα των μαθητών. Για να σχεδιαστεί σωστά το πρότυπο που θα ανταποκρίνεται στις ως άνω προϋποθέσεις, πρέπει να είναι βασισμένο στις σύγχρονες έννοιες της γνώσης και της μάθησης και πρέπει να συμπεριληφθούν 4 βασικά συστατικά:

- I. Η σύγχρονη παιδαγωγική προσέγγιση εκπαιδευτικών και θεσμικού πλαισίου.
- II. Το κατάλληλο περιεχόμενο και δομή.
- III. Σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας με εμπλουτισμό της δομής των ΗΥ
- IV. Κατάλληλες εκπαιδευτικές στρατηγικές με αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών για όλα τα θέματα που διδάσκονται.

3.5. Ο ρόλος των παιδαγωγών σε μια τάξη με Η/Υ.

Ο ρόλος των παιδαγωγών στην προώθηση της μάθησης και της ανάπτυξης των παιδιών είναι πολύπλευρος. Οι παιδαγωγοί χρειάζεται να παρακολουθούν την πρόοδο και τις ανάγκες των παιδιών, να διαμεσολαβούν όταν πρέπει προκειμένου να υποστηρίξουν και να επεκτείνουν τη μάθηση, αλλά και να γνωρίζουν πότε θα πρέπει να κάνουν πίσω δίνοντας αυτονομία στα παιδιά. Επίσης, χρειάζεται να παρέχουν συναισθηματική υποστήριξη αναγνωρίζοντας και επιβραβεύοντας τις προσπάθειες των παιδιών. Έτσι ο εξοπλισμός των παιδαγωγών με υπολογιστές και κατάλληλα εκπαιδευτικά λογισμικά δεν είναι από μόνος του αρκετός για να φέρει σημαντικές αλλαγές στα μαθησιακά αποτελέσματα. Οι παιδαγωγοί που σκοπεύουν να εντάξουν και να αξιοποιήσουν τις ΤΠΕ στη προσχολική τάξη θα πρέπει να γνωρίζουν με ποιον τρόπο μαθαίνουν τα παιδιά και πώς χρησιμοποιούν τους υπολογιστές.

Ο ρόλος του παιδαγωγού διέρχεται τέσσερις φάσεις(Μακράκης,2000):

Στην πρώτη φάση, ο ίδιος φροντίζει ώστε τα παιδιά να έρχονται σε επαφή με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, να εξοικειώνονται με το μηχανολογικό εξοπλισμό και να αισθάνονται άνετα με τη χρήση του. Κατά τη δεύτερη φάση, προπονεί τα παιδιά ώστε αργότερα να μπορούν να στέκονται με αυτονομία απέναντι στους υπολογιστές. Στη Τρίτη φάση, αυτή η άνεση και η αυτονομία των παιδιών οδηγεί στην ενσωμάτωση των ΤΠΕ στη διαδικασία της διδασκαλίας ως μια φυσιολογική εξέλιξη και τέλος κατά τη τέταρτη φάση, ο παιδαγωγός γίνεται κριτής του κλίματος της τάξης και διαμορφωτής της γενικότερης κατάστασης. Σε αυτή τη φάση ο ίδιος επιλέγει και το κατάλληλο λογισμικό που κρίνει ότι πρέπει να χρησιμοποιήσει.

Ο ρόλος του νηπιαγωγού μπορεί να συμβάλλει αρκετά στην πρώτη κοινωνικοποίηση των παιδιών προσχολικά, ειδικά με τη βοήθεια των ΤΠΕ (Mishra & Joseph, 2012):

- Τα παιδιά που χρησιμοποιούν ΤΠΕ στο παιχνίδι ή για την εκμάθησή τους (μόνα τους, με τους συνομηλίκους τους ή με τους ενήλικες) χρειάζονται απαραίτητα την καθοδήγηση του νηπιαγωγού ως προς τη χρήση τους. Μπορούν να χρησιμοποιούν τους υπολογιστές για να παίζουν παιχνίδια, να ακούνε ιστορίες ή να ζωγραφίζουν εικόνες. Ακόμη, οι νηπιαγωγοί μπορούν να ορίζουν από κοινού παιχνίδια ή μαζικές δραστηριότητες ρόλων (Mishra & Joseph, 2012).
- Οι νηπιαγωγοί χρησιμοποιούν τις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών για τη βελτίωση της μάθησης των παιδιών με τη χρήση του Διαδικτύου και για τον εντοπισμό πληροφοριών ή πόρων, που προκαλούν το ενδιαφέρον των παιδιών για ένα συγκεκριμένο θέμα (Mishra & Joseph, 2012).
- Οι νηπιαγωγοί χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ για να τεκμηριώσουν τις ιδέες τους με εύληπτο τρόπο και να προβληματιστούν σχετικά με τη μάθηση των παιδιών ή για να μοιραστούν εμπειρίες μαζί τους, με τους γονείς ή άλλους παιδαγωγούς. Αξιοποιούν ψηφιακές φωτογραφίες, βίντεο ή ηχογραφήσεις στο πλαίσιο της εκπαίδευσης στην προσχολική παιδική ηλικία, απευθυνόμενοι και προς τους γονείς. Οι παιδαγωγοί που χρησιμοποιούν ΤΠΕ ετοιμάζουν από κοινού με τα παιδιά τις κατασκευές εκμάθησης, γεγονός που βοηθά να αξιολογούν καλύτερα την πρόοδο της εκμάθησης και της ανάπτυξης των παιδιών (Mishra & Joseph, 2012).
- Οι νηπιαγωγοί που χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ για τον προγραμματισμό και τη διαχείριση των πληροφοριών, αναπτύσσουν ατομικά σχέδια μάθησης για τα παιδιά ή χρησιμοποιούν πρότυπα με βάση τον υπολογιστή για να σχεδιάσουν ή να τεκμηριώσουν τη διαδικασία μάθησης. Κατόπιν, δημιουργούν ειδικές βάσεις δεδομένων για την παρακολούθηση σημαντικών πληροφοριών, σχετικά με τα ίδια τα παιδιά και τις οικογένειές τους (Mishra & Joseph, 2012).

Οι νηπιαγωγοί μπορούν οι ίδιοι ως εκπαιδευόμενοι προσχολικής διδασκαλίας να εκπαιδευτούν και εξ αποστάσεως, ώστε να αναλάβουν αργότερα καθήκοντα. Μπορούν να χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ για να τεκμηριώσουν μια προσωπική πολιτική και να προβληματιστούν για την πρακτική που θα ακολουθήσουν στο

πλαίσιο ενός προγράμματος επαγγελματικής ανάπτυξης σε ένα νηπιαγωγείο (Mishra & Joseph, 2012).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αυγερινός Π., Κόκκινος Γ., Παπαντωνάκης Γ.(2007), Νέες τεχνολογίες και επιστήμες της αγωγής.

Κατσαρού Ε.- Δεδούλη Μ. (2008), Επιμόρφωση και αξιολόγηση στο χώρο της εκπαίδευσης, ΥΠΕΠΘ/Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα.

Καλοβρέκτης Κ.-Κοντού Π.(2020), Οι ΤΠΕ στις Επιστήμες της Αγωγής

Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης (2008), Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για την Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Γενικό Μέρος, Αθήνα.

Κόμης Β. (2004), Εισαγωγή στις Εκπαιδευτικές Εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών, Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Κοντογιάννης Κ. (2005), Νέες Τεχνολογίες και Εκπαίδευση: Εκσυγχρονισμός του σχολείου ή αναβάθμιση της Εκπαιδευτικής πράξης, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.

Μαυρογιώργος Π. (1996) «Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: Οι μορφές της και το κοινωνικοπολιτικό τους πλαίσιο» εκδ. Gutenberg, Αθήνα.

Μπουζίκης Σ.- Τζίκας Χ.- Ανθόπουλος Κ. (2000), Η επιμόρφωση και η μετεκπαίδευση των δασκάλων- διδασκαλισσών και των νηπιαγωγών στο νεοελληνικό κράτος, εκδ.Gutenberg, Αθήνα.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΣΤΗ ΠΡΩΙΜΗ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΠΕ

ΤΙΤΛΟΣ:

<<ΤΑ ΥΠΕΡ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΤΠΕ>>

**ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΦΑΡΜΟΥΖΗ ΘΩΜΑΗ (624)
ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: ΤΣΙΑΡΑ ΕΦΗ**

Πίνακας περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	2
ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΠΕ.....	3
ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΤΠΕ.....	3
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΠΕ.....	3
ΟΙ ΤΠΕ ΣΤΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ.....	4
ΤΑ ΘΕΤΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΤΟΥ ΤΠΕ.....	5
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΠΕ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.....	5
ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΠΕ ΣΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ.....	6
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	7
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	8

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από τις αρχές του 1980 σε πολλές χώρες ξεκίνησε η εισαγωγή των ηλεκτρονικών υπολογιστών στα σχολεία. Ωστόσο, ο τρόπος εισαγωγής τους εξαρτιόταν από πολλούς παράγοντες, όπως την εκπαιδευτική πολιτική αλλά και την οικονομοτεχνολογική ανάπτυξη της κάθε χώρας. Πλέον η τεχνολογία τα τελευταία χρόνια έχει εισβάλλει για τα καλά στη κοινωνία. Το ΤΠΕ είναι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών, και περιλαμβάνουν τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, το ίντερνετ, το λογισμικό και τις άλλες συμπληρωματικές και υποστηρικτικές τεχνολογίες όπου είναι ευρέως αντιληπτή, τόσο από τις γηραιότερες γενιές που είχαν περάσει μέρος της ζωής τους χωρίς αυτές, αλλά και από τους νεότερους ανθρώπους όπου δεν θα μπορούσαν να φανταστούν πως θα ήταν η καθημερινή ζωή τους αν οι τεχνολογίες αυτές δεν υπήρχαν.

Με τα τεχνολογικά μέσα η πραγματικότητα αναπαράγεται μέσα από τον υπολογιστή, τρισδιάστατα, με εκπληκτικό και άγνωστο μέχρι τώρα ρεαλισμό. Σε αντίθεση με τα πρώτα υπολογιστικά συστήματα, όλες οι σύγχρονες εφαρμογές του υπολογιστή εμπλέκουν τον άνθρωπο στην αυτοματοποιημένη διαδικασία. Ολοένα και περισσότερες ανθρώπινες δραστηριότητες (εργασία, καθημερινή ζωή, κατάρτιση, έρευνα) χρησιμοποιούν συστήματα επικοινωνίας ανθρώπου – μηχανής. Ακόμα, η μετάδοση δεδομένων σε μεγάλες αποστάσεις με πολύ υψηλές ταχύτητες, αλλάζει τις παραδοσιακές δομές επικοινωνίας και εργασίας. Αυτό όμως μπορεί να επιφέρει θετική αλλά και αρνητική επίπτωση στην ανθρώπινη υπόσταση.

ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΠΕ

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ

Το ΤΠΕ είναι το σύνολο των τεχνολογιών που αναπτύσσονται για πιο αποτελεσματικές πληροφορίες και επικοινωνία, το οποίο έχει αλλάξει τόσο το τρόπο της σκέψης του ανθρώπου όσο και της επικοινωνίας στη μεταξύ τους σχέση. Η απόκτηση πληροφοριών έχει αντικατασταθεί από τα τεχνολογικά μέσα (εφημερίδες, ραδιόφωνο και τηλεόραση), μέσω της ανάπτυξης του Διαδικτύου και νέων τεχνολογικών συσκευών όπως ο υπολογιστής, το tablet και το *smartphone*. Το ΤΠΕ είναι η συντομογραφία των τεχνολογικών πληροφορίας και επικοινωνίας. Πιο συγκεκριμένα, οι πληροφορίες αναφέρεται σε αυτό το πλαίσιο στη μεταφορά δεδομένων με έναν καινοτόμο τρόπο, που περιλαμβάνει κείμενα, εικόνες και ήχο. Η επικοινωνία αναφέρεται στα εργαλεία που επιτρέπουν στο μήνυμα που αποστέλλεται από τον αποστολέα να αποκρυπτογραφηθεί σωστά από τον παραλήπτη. Όπως έχουμε για παράδειγμα τις πλατφόρμες πληροφοριών.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΠΕ

Αρχικά, υπάρχουν μερικά χαρακτηριστικά του ΤΠΕ. Ένα από αυτά τα χαρακτηριστικά που έχουν είναι ότι είναι διαδραστικοί, πράγμα που συνεπάγεται με τη συμμετοχή του χρήστη στη διαδικασία επεξεργασίας πληροφοριών και την προσαρμογή των διαθέσιμων πόρων στις ανάγκες τους. Είναι ευέλικτα, πράγμα που σημαίνει ότι μπορούν να αναδιαρθρωθούν σύμφωνα με τις απαραίτητες αλλαγές, όπως και οι πληροφορίες που περιέχει χρειάζεται να ψηφιοποιηθούν είτε είναι κείμενο εικόνα ή ήχος. Είναι στιγμιαία, καθώς η πρόσβαση σε πληροφορίες μπορεί να γίνει άμεσα και σε πραγματικό χρόνο ανεξάρτητα από τη φυσική απόσταση. Ακόμα διεισδύουν σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης γνώσης και της κοινωνικής ζωής. Είναι άυλα αφού οι πληροφορίες κατασκευάζονται από εικονικά δίκτυα. Τέλος, διέπονται από την αρχή της διασύνδεσης, δηλαδή επιτρέπει τη δημιουργία νέων δυνατοτήτων επικοινωνίας από τη σύνδεση δύο ή περισσότερων τεχνολογιών.

ΟΙ ΤΠΕ ΣΤΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Οι ΤΠΕ αποτελούν μέρος τόσο στον εργασιακό τομέα όσο και στο εκπαιδευτικό. Στον εργασιακό τομέα οι ΤΠΕ είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη του διαδικτυακού εμπορίου της ηλεκτρονικής τραπεζικής, της λογιστικής εργασίας, της αναζήτησης πληροφοριών, του ελέγχου αποθέματος, της παραγωγής ενημερωτικού υλικού όπως κείμενο, ήχου και βίντεο και, ουσιαστικά, της άμεσης και αποτελεσματικής επικοινωνίας. Όλα αυτά μπορούν να επηρεάσουν θετικά την παραγωγικότητα της εργασίας και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, ενώ ταυτόχρονα μεταμορφώνουν τον τρόπο που δραστηριοποιείτε.

Στον εκπαιδευτικό τομέα έχουν διαδραματίσει βασικό ρόλο στην ανάπτυξη νέων εκπαιδευτικών πολιτικών, καθώς έχουν επηρεάσει τον τρόπο πρόσβασης στη γνώση. Διευκολύνουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση, είτε αυτοπροσώπως είτε εξ αποστάσεως, αλλά ταυτόχρονα θέτουν ένα σύνολο προκλήσεων. Υπό αυτήν την έννοια, αναπτύχθηκαν υπηρεσίες και πλατφόρμες πρωτοκόλλου Διαδικτύου για την εκπαίδευση, οι οποίες κατέστησαν δυνατή την επανεξέταση μοντέλων διδασκαλίας και μάθησης. Αυτές οι πλατφόρμες χρησιμοποιούν πόρους όπως διαδραστικούς πίνακες, εικονικές αίθουσες διδασκαλίας σε πραγματικό χρόνο, αίθουσες συζήτησης, φόρουμ, ερωτηματολόγια, διαγράμματα, οπτικοακουστικούς πόρους, ψηφιακή βιβλιογραφία, διαδικτυακά έγγραφα συνεργασίας, χαρτοφυλάκια, εκπαιδευτικά παιχνίδια κλπ.

Τόσο όμως στον εργασιακό αλλά και στον εκπαιδευτικό τομέα οι ΤΠΕ μπορούν επίσης να αποτελέσουν πηγές απόσπασης της προσοχής, καθώς η ολοένα συχνότερη, διασκορπισμένη και εθιστική τους χρήση κάνει τους εργαζόμενους να διασκορπίζονται από τα καθήκοντά τους, αυξάνοντας το ποσοστό των ακούσιων καθυστερήσεων.

ΤΑ ΘΕΤΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΤΟΥ ΤΠΕ

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΠΕ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Αδιαμφισβήτητο είναι το γεγονός ότι οι ΤΠΕ έχουν επιφέρει πολλά θετικά χαρακτηριστικά στον εκπαιδευτικό τομέα. Σήμερα, σχεδόν όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα χρησιμοποιούν τεχνολογικά μέσα. Αρχικά, βοηθούν τον εκπαιδευτικό να συμπεριλάβει την παιδαγωγική αξιοποίηση των υπολογιστικών εργαλείων στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να καταστήσει το νέο "ηλεκτρονικό" εκπαιδευτικό σύστημα κατανοητό, και να δημιουργήσει μια κατάλληλη προσέγγιση στη δημιουργική και συνεχιζόμενη εκμάθηση, η οποία να θέτει αυτές τις νέες διαδικασίες σ' ένα ενιαίο πλαίσιο.

Επίσης, διευκολύνουν την εκπαίδευση, μέσω της δύναμης και της δυναμικής της εικόνας, την ανακάλυψη όρων και εννοιών που στη θεωρία γίνονται δύσκολα αντιληπτές. Η εικόνα είναι σε θέση να παρέχει μια δυναμική μετάδοση της πληροφορίας. Βελτιώνουν την ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και τη δυναμική διάχυση της γνώσης. Μειώνουν τον πληροφορικό αναλφαβητισμό, ενώ συμβάλλουν καθοριστικά στη συστηματική αξιοποίηση και υποστήριξη των μαθημάτων μέσω του κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού και αναβαθμίζουν την ευελιξία εφαρμογής μεθόδων διδασκαλίας.

Ακόμα, δρουν συμπληρωματικά στο μαθησιακό περιβάλλον καθώς συμβάλλουν στη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, στην ανάπτυξη των γενικών ικανοτήτων των μαθητών όπως, την συνεργασία, υπευθυνότητα, επιδεξιότητα, πρωτοβουλία κλπ., την εφαρμογή ενεργητικών μεθόδων μάθησης, όπου φυσικά ενεργοποιείται το ενδιαφέρον των μαθητών, και η αυτενέργεια των εκπαιδευτικών. Ενθαρρύνουν το ρόλο του εκπαιδευτικού ως οργανωτή της διαδικασίας μάθησης και αξιολόγησης, μέσα από σύγχρονες παιδαγωγικές αντιλήψεις, αλλά και το ρόλο του μαθητή μέσα από σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις που αφορούν σύνταξη εργασιών, παρουσίαση ομαδικών εργασιών, διερεύνηση μέσω πειραματικών διαδικασιών καθώς γίνεται πιο εύκολα η πρόσβαση σε πληροφορίες και επικοινωνίας στη μεταξύ τους συνεργασία.

Επιπλέον, παρέχουν στο μαθητή σύγχρονη επιστημονική γνώση και μεθοδολογία, με αναπροσαρμογή στις εξελίξεις. Η μάθηση επιτυγχάνεται με βάση την ενεργή και βιωματική ανακάλυψη και αποτίμηση της γνώσης και των αξιών. Οι νέες τεχνολογίες και μέσα έκφρασης βοηθούν το μαθητή να καλλιεργήσει τις αναπτυξιακές του ανάγκες (διανοητική, συναισθηματική, ψυχοκινητική, κοινωνική, ηθική). Τον βοηθούν επίσης να ανακαλύπτει, να

δημιουργεί σχέδια δράσης, να αποτιμά τις πηγές γνώσεων, να λαμβάνει αποφάσεις, να εκφράζεται δημιουργικά.

Τέλος, παρέχουν πλήθος πληροφοριών σε ελάχιστο χρονικό διάστημα, με δυνατότητα διασταύρωσής τους, ενώ επιτρέπουν τη συγκέντρωση και κοινοποίηση διάσπαρτων σκέψεων. Ευνοούν την ανάπτυξη δημοκρατικών επιλογών υπό την έννοια ότι μπορούμε να επιλέξουμε το τι θα παρακολουθούμε. Σύμφωνα με τον *Πάολο Κοίλο* ‘οι νέες τεχνολογίες δεν είναι χώρος αλλά χρόνος. Οι άνθρωποι μπορούν να σκεφτούν, να μεταδώσουν αυτά που σκέφτονται, να επικοινωνήσουν με τον άλλον την ίδια στιγμή, να αμφισβητήσουν την ιδέα του άλλου’.

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΠΕ ΣΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Ωστόσο, αρκετοί είναι αυτοί που υποστηρίζουν τα αρνητικά των ΤΠΕ, καθώς αναπτύσσονται ορισμένα προβλήματα και κάποιες αρνητικές επιπτώσεις από την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών και μέσω της έκφρασης στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Πρώτα από όλα, υφίσταται η ανάγκη παιδαγωγικού επανασχεδιασμού των βασιζόμενων στις νέες τεχνολογίες εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και η κατάλληλη δημιουργία προδιαγραφών στο περιεχόμενο, στη μεθοδολογία και στις τεχνικές καθώς δημιουργούνται νέες μαθησιακές ανάγκες για δεξιότητες που αφορούν τη συλλογή, πρόσβαση, αξιολόγηση, αποθήκευση, ανάκτηση, χειρισμού, μετάδοσης, χρήσης και παρουσίασης των πληροφοριών, οι οποίες θα πρέπει αποτελεσματικά να αντιμετωπιστούν.

Στη συνέχεια, η διάχυσή τους δεν είναι ομοιόμορφη σε κάθε σχολείο λόγω των κοινωνικό-οικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο κάθε πολιτισμός. Το κόστος ανανέωσης (αναβάθμισης, αλλαγής μηχανημάτων και περιφερειακών συσκευών, βιβλίων, σύνδεσης και επικοινωνίας με το διαδίκτυο, κλπ.) και κατ’ επέκταση το κόστος της γνώσης, είναι ιδιαίτερα υψηλό. Είναι πολλαπλό το κόστος για τη λειτουργία της νέας εκπαιδευτικής διαδικασίας, πράγμα αδύνατο για πολλούς πολιτισμούς.

Επίσης, υποστηρίζεται η άποψη ότι η επικράτηση της εικόνας στον επικοινωνιακό χώρο εμπεριέχει κινδύνους, διότι είναι επικράτηση που συνδέεται όχι με τον ίδιο το λόγο της εικόνας, αλλά με συλλογικές τάσεις, με τη παγκοσμιοποίηση της αγοράς, με θεσμικούς

αυτοματισμούς και με τη διαχείριση της πολιτιστικής και οικονομικής εξουσίας, με τις όποιες συνέπειες και επιπτώσεις μπορεί να επέλθουν και στο χώρο της εκπαίδευσης.

Ακόμα, εκτιμάται ότι οι νέες τεχνολογίες στερούν από τα πρόσωπα που επικοινωνούν τα κοινωνικά, φυσικά και συνειρμικά γνωρίσματα που λειτουργούν στην επικοινωνία προσώπου με πρόσωπο (face to face). Τα άτομα που επικοινωνούν μέσω υπολογιστών σ' ένα περιβάλλον βασιζόμενο στο γραπτό κείμενο, δεν μπορούν να δουν, να ακούσουν και να αισθανθούν τη φυσική παρουσία των ανθρώπων που επικοινωνούν. Η απουσία της φυσικής ρυθμιστικής ανατροφοδότησης στην επικοινωνία (που επιτυγχάνεται με χειρονομίες, νεύματα, τόνους φωνής, κλπ), μπορεί να επιφέρει προβλήματα συντονισμού και να απομακρύνει κοινωνικά γνωρίσματα. Δίχως τα γνωρίσματα αυτά, η διαδικασία της επικοινωνίας μέσω των υπολογιστών μένει αποκλεισμένη σ' ένα κοινωνικό κενό, καθώς χάνεται κάθε έννοια ζωντανής αλληλεπίδρασης των επικοινωνιών προσώπου με πρόσωπο. Άρα, μειώνεται ο προσωπικός χαρακτήρας της επικοινωνίας.

Τέλος, υπάρχει διαρκής έκρηξη γνώσης. Αυτή η γνώση, δεν είναι εφικτό, όπως εύκολα γίνεται αντιληπτό, να περάσει στο σύνολό της στη σχολική ύλη. Έτσι, εκτιμάται ότι οι νέες τεχνολογίες δημιουργούν συνθήκες απομόνωσης, εξάρτησης, παθητικότητας που οδηγούν σε έλλειψη καλλιέργειας των συναισθημάτων και των ανθρωπίνων αξιών, με αποτέλεσμα την ανάπτυξη ψυχολογικών προβλημάτων. Τα νέα μέσα καθορίζουν νέα επικοινωνιακά ήθη και δημιουργούν ζητήματα κοινωνικής προσαρμογής. Αλλοιώνουν τον χαρακτήρα των ανθρωπίνων σχέσεων και αλλάζουν μαζί με τον τρόπο και το προϊόν της επικοινωνίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η τεχνολογία από μόνη της είναι ένα εξαιρετικό μέσο που μπορεί να διευρύνει τον άνθρωπο σε όλους τους τομείς της ζωής του, αρκεί τα τεχνολογικά μέσα που χρησιμοποιεί να διαχειρίζονται σωστά από το ανθρώπινο δυναμικό. Οι νέες τεχνολογίες αποτελούν ένα φαινόμενο που μόνο ο κατάλληλος κοινωνικός σχεδιασμός και έλεγχος θα διασφαλίσει την ορθή ανάπτυξη και λειτουργία τους, καθώς και την ύπαρξή τους στο μέλλον ως ένα εργαλείο ανάπτυξης και κοινωνικής προόδου και όχι σαν ένα ακόμη τεχνολογικό επίτευγμα το οποίο θα διευρύνει τις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες και θα οδηγήσει σε ακόμα μεγαλύτερη ανισορροπία στη συμμετοχή του πολίτη, στη δημιουργία, στην παραγωγή, στην ευτυχία. Χρειάζεται να αναγνωρίσουμε ότι η τεχνολογία ανακαλύπτεται και χρησιμοποιείται από ανθρώπους, που έχουν τη βούληση, συνεπώς και την ευθύνη, για το τι

παράγουν και πώς το χρησιμοποιούν. Έτσι, υπό τις κατάλληλες προϋποθέσεις, είναι εφικτό να υπάρχει ισόρροπη ανάπτυξη και εξέλιξη τεχνολογίας και πολιτισμού. Το σύγχρονο σχολείο είναι υποχρεωμένο να παρακολουθεί τις τρέχουσες εξελίξεις και να είναι ανά πάσα στιγμή ικανό να συμμετέχει. Οι διαδικασίες αυτές προϋποθέτουν γνώσεις και κουλτούρα. Για να επιτύχει και για να συμβάλει αποφασιστικά και καθοριστικά η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών και μέσω έκφρασης, απαιτείται προσπάθεια και καινοτόμος σχεδιασμός, ορθολογική διαχείριση και ομαλή ένταξη τους στην εκπαίδευση, όπως επίσης αποδοχή και συμμετοχή όλων των φορέων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ζωγόπουλος Ε. (2001), "Νέες τεχνολογίες και μέσα επικοινωνίας στην εκπαιδευτική διαδικασία". Κλειδάριθμος.

Ζωγόπουλος Ε. (2005), "Ο Κόσμος της Πληροφορικής". Κλειδάριθμος.

Καϊμάκη Β. (1997), "Αμφίδρομη επικοινωνία εντύπων ΜΜΕ και Internet". Παπασωτηρίου

Κοσσυβάκη Φ. (1997), "Κριτική Επικοινωνιακή Διδασκαλία". Gutenberg

Μακκουεϊλ Ν., Βίνταλ Σ., (2000), "Μοντέλα επικοινωνίας". Καστανιώτης.

McComps B., Vakili D., (2005), "A learner-centered framework for E-learning". Teachers College Record Volume 107.

McCrosky C.J., Richmond P.V. Bennett E.V., (2006), "The relationships of student end-of-class motivation with teacher communication behaviors and instructional outcomes", Communication Education Vol.55, No 4

